

FIGURI DE LUPTĂTORI PAȘOPTIȘTI ARGEȘENI

NICOLINA COMAN

În materialul ce urmează ne-am propus să tratăm activitatea desfășurată în revoluția de la 1848 a unor revoluționari din Argeș și Muscel mai puțin cunoscuți.

Eveniment de seamă în istoria poporului român „Revoluția burghez-democratică de la 1848 a constituit un moment crucial în trecerea României de la feudalism la capitalism, a dat un puternic impuls creșterii conștiinței de sine a poporului român, a exprimat hotărârea moldovenilor, muntenilor și transilvănenilor de a sfărâma vechile relații feudale, de a deschide calea noii orînduiri, de a făuri unitatea națională în cadrul frontierelor unuia și aceluiași stat, de a înainta neabătut pe drumul progresului și democrației”¹.

Izbucnită la 9 iunie la Islaz, la 11 iunie la București — vestea revoluției se răspîndește în întreaga țară. „Pretutindeni scirea... a fost primită cu mulțumire și entuziasm. Țara întregă s-a deșteptat ca dintr-o letargie adîncă”² va scrie mai târziu I. Ghica în „Amintiri din pribegie după 1848”.

Argeșul și Muscelul au avut și ele partea lor de glorie și de jertfă în timpul revoluției. Au dat mari revoluționari: frații Golești, Ștefan și Nicolae ce s-au remarcat în mod deosebit, numărîndu-se printre conducătorii revoluției. Vărul lor A. G. Goleșcu — Arăpîlă, susținător activ al articolului 13 din Constituție alături de N. Bălcescu și I. Ghica, despre care avea să spună că era „între problemele politice și sociale ale revoluției... chiar cea dintîi”³. Frații Brătieni — renumiți prin rolul pe care l-au jucat în pregătirea, organizarea, desfășurarea revoluției și străduința de a apăra revoluția. Radu Alexandru ca și Dimitrie Goleșcu cu roluri mai puțin importante (decît primii) dar susținînd ideile și acțiunile celorlalți.

Dar alături de acești mari revoluționari, Argeșul și Muscelul au dat și alți revoluționari — propagandiști ai ideilor revoluționare, administratori de județe, comisari de propagandă, toți luptători devotați cauzei revoluției. Ei aveau să explice programul revoluționar, să îndrume masele

¹ Programul P.C.R. de făurirea a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

² I. Ghica, *Amintiri din pribegie după 1848*, în *Revista nouă* nr. 6, București, 15 mai 1886, an. I., pag. 29.

³ C. Căzănișteanu, Col. M. Cucu, E. Popescu, *Aspecte militare ale revoluției din 1848 în Țara Românească*, Ed. militară, Buc. 1968, pag. 21.

și atunci cînd revoluția a trecut prin moment grele, amenințată fiind de reacțiune, au mobilizat masele populare apărînd și salvînd revoluția.

Despre popor și despre ei scria N. Bălcescu plin de entuziasm că „Poporul nostru au întrecut pã toate popoarele Europei, chiar și pe parisieni“⁴.

I. Negulici, C. D. Aricescu, Andrei Pretorian, frații Turnavitu, Costache Brezoianu, Toma Conțescu, Ilie Trifonescu sînt numai cîteva nume de comisari, propagandiști, administratori ce au activat în timpul revoluției în Argeș și Muscel precum și în alte județe. Aportul argeșenilor și muscelenilor în revoluție este menționat frecvent în documentele vremii.

Încã din luna mai 1848 sînt semnalate o serie de mișcãri în județul Argeș și Muscel. Raportul subcîrmuirii plãșii Argeșelului cãtre cîrmuirea Muscelului din 1 iunie 1848 aratã cã „la 29, 30 și 31 mai numitul Conțescu a invitat pã clãcașii dupã zisa moșie a sa Racovița și alții alãturași lãcuitori la rãzvrãtire, fãgãduindu-le arme, bani și apãrarea de toate datoriile sãtești și proprietãricești, dupã care puindu-se în capul lor au mers de au cãlcat tahtul subcîrmuirii și le-au zis sãtenilor ca sã nu mai primeascã în satele lor pã nici un dregãtor al stãpînirii“⁵. Dupã cum reiese din o serie de documente Toma Conțescu din Racovița avea legãturi strîne cu frații Golești, participase la o serie de întruniri de la conacul Golești ale acestora. De asemenea avea legãturi cu o serie de revoluționari din Pitești și cunoștea secretele mișcãrii. Dupã evenimentele din Racovița, Toma Conțescu organizeazã demonstrații revoluționare în orașele Cîmpulung și Pitești cerînd proclamarea Constituției, eliberarea robilor și schimbarea funcționarilor. Pitarul Crãciun Stoian, fost polițai al orașului Pitești pe timpul revoluției a declarat la interogatoriul luat de comisie: „porunca guvernului revoluționar spre slobozirea robilor am ținut-o tãinuitã și în nelucrare trei sãptãmîni și o puteam ține și mai mult dacã Toma Conțescu nu-i invita la rãscoalã“⁶. Dupã inãbușirea revoluției Toma Conțescu este arestat și dus la Craiova iar de aici cîrmuirea jud. Dolj îl înaintezã la București. — Departamentului Trebilor din Lãuntru cu raportul nr. 1 606“ sub învinuirea cã a luat parte cu revoluționarii în tulburãrile trecute“⁷. Comisia alcãtuitã la 22 noiembrie 1848 pentru cercetarea celor amestecați în faptele revoluționare îl va declara pe Toma Conțescu revoluționar dinaintea izbucnirii revoluției și în tot cursul ei deoarece „acest Conțescu complicat fiind în complotul ce urzea revoluția, a și pus în lucrare izbucnirea ei acolo în partea locului în luna mai anul 1848“⁸.

Abia la 27 februarie 1850, dupã aproape doi ani de judecatã și închi-soare Departamentul dreptãții cu nr. 550 comunicã Tribunalului Muscel, „stîngerea cauzii lui Toma Conțescu și a celor 9 clãcași din Racovița arestați odatã cu el“⁹.

La începutul lui iulie 1848 în orașul Pitești are loc o mare adunare cu ocazia sfînțirii steagului revoluției și depunerii jurãmintului. Din

⁴ I. Ghica, *Op. cit.*, pag. 34.

⁵ *Documente privind anul revoluționar 1848 în Țara Româneascã*, Buc., 1962, pag. 287.

⁶ *Ibidem*, pag. 506.

⁷ *Anul 1848 în principatele române*, Buc., 1902, vol. V, pag. 401.

⁸ *Documente privind anul revoluționar 1848 în Țara Româneascã*, Buc., 1962, pag. 287.

⁹ *Ibidem*, pag. 288.

coloanele ziarului „Pruncul român“ din 6 iulie 1848 care a consemnat acest eveniment aflăm că sufletul acestei adunări a fost profesorul Andrei Pretorian.

Iată cum consemnează acest eveniment ziarul: „Pitești... Cu prilejul sfințirii steagurilor în orașul nostru domnul Pretorian profesorul școlii publice a ținut următorul cuvânt... care fu primit cu cele mai vii aclamații, iar după sfințirea stindardelor libertății funcționarii publici au depus jurământul pe Constituție“¹⁰. La 18 octombrie 1848 pentru amestecul său în revoluție, logofeția bisericii cere eforiei școlilor scoaterea din slujbă a lui „Andrei Pretorian profesorul școlii publice din Pitești“¹¹. Dintr-un raport înaintat de Cîrmuirea de Argeș — Departamentului din Lăuntru în luna decembrie aflăm că profesorul Andrei Pretorian nu poate fi arestat deoarece „după știința ce a luat cîrmuirea se află acum în capitala București“¹². Numai la 7 martie 1849 aflăm că „arestuitul Andrei Pretorian atît din listele propaganților și din jurnalele revoluționare, cit și din însuși răspunsurile sale s-a dovedit că a fost unul dintre propaganții guvernului revoluționar“¹³. Comisia îl va declara participant la revoluție și hotărâște a sta la arest.

Frații Turnavitu — Ștefan, comisar de propagandă, Demostene „misionat de Magheru cu stringerea pandurilor voluntiri“¹⁴ și Scarlat administrator la Rîmnicu-Sărat. Ca și Toma Coșescu, frații Turnavitu au avut legături strînse cu Goleștii și aveau cunoștință despre izbucnirea revoluției.

La 14 august 1848 Ștefan Turnavitu într-un raport către guvern arăta că „pătruns de misiunea ce mi s-a încredințat, asupra modului de a insinua țărănilor ideile de libertate, dragoste și frație, am lucrat socotesc eu, nu ca funcționar ci ca român doritor de libertate și mîntuirea patriei“¹⁵ și raportează că la acea dată a aplicat jurământul pe Constituție mai în toate satele din plasa Cotmeana „stindardele libertății filiiie pã toate bisericile satelor plășii“¹⁶, dar se plînge că mai întîmpină o serie de greutăți fiindcă unii preoți împiedică propaganda revoluționară. Nu numai el întîmpina greutăți, asemenea cazuri sînt semnalate deseori deoarece reacțiunea încerca să înăbușe revoluția.

Intr-o scrisoare către generalul Gh. Magheru, I. Hristopol — cîrmuitorul județului Argeș îl recomandă pe „domnul Demostene Turnavitu frate cu administratorul districtului Rîmnicu-Sărat și comisarul orînduit aici... tînăr cu dorința de a servi patriei ca și ceilalți frați“¹⁷. La recomandarea acestuia Gh. Magheru îi încredințează lui Demostene Turnavitu misiunea de a strînge voluntari pentru tabăra de la Rîureni. La 30 august 1848 Demostene Turnavitu solicită generalului Magheru să fie numit „căpitan de voluntiri, dorință ce am de a servi patriei pentru mîntuirea ei“¹⁸.

După înfrîngerea revoluției, la 27 septembrie 1848 subcîrmuitorul plășii Podgoria raportînd Departamentului din Lăuntru arăta că „astăzi la 27 a sosit în Pitești două roate de militari de ai Magherului, temîn-

¹⁰ *Anul 1848 în principatele române*, vol. II, pag. 206.

¹¹ *Ibidem*, vol. II, pag. 335.

¹² *Ibidem*, vol. V, pag. 620.

¹³ *Documente privind anul revoluționar 1848 în Țara Românească*, pag. 161.

¹⁴ Apostol Stan, Constantin Vlăduț, *Gheorghe Magheru*, Buc., 1989, pag. 114.

¹⁵ *Anul 1848 în principatele române*, vol. III, pag. 435.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ *Ibidem*, vol. III, pag. 734.

¹⁸ Biblioteca Academiei R.S.R., Ms. 3905, f. 117.

du-ne ca nu și frații Turnavitu ce se aflau în această plasă, anume Ștefan și Demostene, care au fost organe ale Constituției, să nu tulbure liniștea lăcuitoarelor, pe dată i-am și arestuit, care chiar în pază fiind, n-au putut a-și stăpîni cugetul încît prin feluri de vorbe arată pipăit că sînt tot de acest duh“¹⁹.

Al treilea frate Scarlat Turnavitu prin decretul 142 din iulie 1848²⁰ al guvernului revoluționar este numit administrator la Rîmnicu-Sărat. Ștefan Goleșcu într-o scrisoare către Goleșcu — Arăpilă, vorbind despre activitatea lui Scarlat Turnavitu scria: „Turnavitu este numit la Slam-Rîmnic... eu sînt foarte mulțumit de el“²¹. O serie de documente vorbesc despre activitatea pe care o desfășoară Scarlat ca administrator și despre preocuparea lui pentru apărarea revoluției. După înăbușirea revoluției arestat fiind, este întemnițat împreună cu frații săi la mînăstirea Văcărești, toți trei categorisiți în prima categorie, după importanța activității desfășurate în revoluție. În lista arestaților politici de la Văcărești în dreptul lui Ștefan și Demostene se specifică „Din Pitești — trimiși de la vornicie“, iar în dreptul lui Scarlat „Pitarul Scarlat Turnavitu au fost cîrmuitoare, orînduit de guvernul nepravilnic 2½ luni și i-au fost organ tare“²². La interogatoriul luat lui Scarlat Turnavitu în legătură cu arderea Regulamentului Organic în județul său el răspunde că: „aceasta a fost voința norodului la care eu nu m-am putut împotrivi“²³. La 17 februarie 1849 comisia de cercetare declară că Ștefan Turnavitu „a luat parte activă în faptele revoluționare făcînd propagandă prin sate în calitate de comisar ecstraordinar“²⁴ hotărîndu-se să stea sub arest. La 5 mai Scarlat Turnavitu este și el declarat „complicat în revoluție în mare grad“²⁵ și este pedepsit la munca Giurgiului pe timp de 6 ani²⁶.

De la mînăstirea Văcărești Scarlat Turnavitu este trimis la mînăstirea Marginea din jud. Buzău și va sta întemnițat mulți ani fiind eliberat printre ultimii revoluționari.

Din Cîmpulung, pictorul I. Negulici prieten apropiat cu N. Bălcescu, Goleștii, I. H. Rădulescu a participat alături de ei la pregătirea și organizarea revoluției. La 7 iunie 1848 este arestat de cîrmuire sub învinuirea că a participat la complotul urzit împotriva cîrmuirii, iese din închisoare imediat după izbucnirea revoluției și la 13 iunie prin circulara 3 035-37 este orînduit de guvernul revoluționar administrator la județul Prahova²⁷. Faptul că Negulici primește un asemenea post destul de neînsemnat, dacă ne gîndim la activitatea pe care el a desfășurat-o în pregătirea revoluției se explică prin poziția sa radicală. Făcînd parte din grupul celor cu idei prea radicale, trebuia să se aibe în vedere ca ei să nu se strîngă laolaltă. Susținător consecvent al ideilor revoluționare, se va remarca în mod deosebit în funcția încredințată de guvern. I. Negulici cunoștea starea de lucruri din jud. Prahova. În perioada pregătirii revoluției trecuse pe aici să ridice poporul la luptă revoluționară. „Poporul Suveran“ din 9 iulie 1848 atrăgînd atenția guvernului „asupra alegerii slujbașilor cărora le încredințează susținerea principiilor proclamate de Constituție“ reliefează

¹⁹ *Anul 1848 în principatele române*, vol. IV, p. 558.

²⁰ *Ibidem*, vol. II, pag. 224.

²¹ *Ibidem*, vol. VI, pag. 13.

²² *Documente privind anul revoluționar 1848 în Țara Românească*, pag. 34.

²³ *Anul 1848 în Principatele române*, vol. VI, pag. 235.

²⁴ *Documente privind anul revoluționar 1848 în Țara Românească*, pag. 526.

²⁵ *Ibidem*, pag. 225.

²⁶ *Anul 1848 în Principatele române*, vol. VI, pag. 254.

²⁷ Dan Grigorescu, *Trei pictori de la 1848*, pag. 179.

în mod deosebit activitatea „cetățeanului Negulici“²⁸. În perioada cînd guvernul revoluționar s-a retras la Rucăr și reacțiunea încerca să producă derută în rîndul poporului, Negulici socoti de datoria lui „nu numai de a nu părăsi postul, dar încă de a sprijini curajul poporului și al liniștii... luînd stindardul și ieșind în piață am chemat poporul sub dînsul și în mijlocul tuturor le-am vorbit și m-au ascultat, întrerupîndu-mă numai cu strigăte ; să trăiască patria liberă, să trăiască Constituția. Entuziasmul era mare și sublim“²⁹.

După înăbușirea revoluției pictorul se retrage peste munți la Brașov. De aici va urmări îngrijorat evenimentele din țară. Îl îngrijora și soarta fratelui său Dimitrie. În ziua de 6 august 1848 funcționarii districtului Muscel în curtea mînăstirii Negru Vodă au depus jurămîntul pe Constituție“. „Jur că voi fi credincios nației române, aperiînd-o din toate puterile împotriva vreii cărei atac și asupra ; jur că nu voi lucra nici odată în contra intereselor nației și că voi ține și apera ale 21 de puncturi decretate de popol conlucrînd după putință și jertfind veața mea chiar pentru dînsule și pentru nație“³⁰. Printre cei ce au semnat acest jurămînt se afla și Dimitrie Negulici, C. D. Aricescu, Dumitru Jianu, Costache Brezoianu etc. În urma depozității pe care Costache Halepliu (un actor fără prea mult har) o făcuse în fața comisiei de cercetare, Negulici este nevoit să părăsească Brașovul. În toamna anului 1848 se afla internat în lagărul politic de la Brussa. De aici îndurerat față de atitudinea lui I. H. Rădulesu, care printr-un memoriu cerea o despăgubire guvernului turc „pentru sacrificiile făcute pentru revoluție“ îi scria acestuia : „Eu mai întii român sînt — sînt democrat, principiile îmi sînt : Dreptate, frăție, datorie“³¹.

Tot din Cîmpulung C. D. Aricescu se va remarca în evenimentele de la 1848, mai ales prin publicațiile sale închinete revoluției. În lista întocmită (la 22 noiembrie 1848) de către comisie, cu persoanele ce se găseseră prin „gazetele ieșite în timpul revoluției, că au contribuit în daruri și cu scrisuri favorabile revoluției“³² numele lui C. D. Aricescu figurează de șapte ori în gazete ca : „Pruncul Român, Monitorul Român“. La 4 septembrie 1848 C. D. Aricescu trimite redacției „Pruncul Român“ spre publicare scrisoarea studenților români din Atena pentru ca să se : „afle că toți fiii cei adevărați ai României înaltă glasul lor de bucurie, chiar de la marginele lumii pentru acea Constituție ce și-a dat poporul român la 11 iunie“, iar mai departe în scrisoare C. D. Aricescu spune : „să afle vrăjmașii libertății noastre, că Constituția, că libertatea românilor nu va peri, căci o voiesce junimea, o voiesce țeranul, neguțătorul, o voiesce nația, căci nația e Popolul, iar nu o mină de privilegiați și la prima strigare a patriei în pericol, toții fiii ei adică toată nația, va alergeră sub stindardele libertății ca să trăiască ori să moară“³³. La procesul pentru participare la revoluție C. D. Aricescu va declara : „ca poet am cîntat și eu Dreptatea și Frăția în versuri publicate în Pruncul Român“³⁴.

Situația nesigură atît internă cît și externă pentru puterea revoluționară, punea problema organizării unei puternice rezistențe. Aceasta

²⁸ *Anul 1848 în Principatele române*, vol. II, pag. 380.

²⁹ *Ibidem*, vol. II, pag. 275.

³⁰ *Ibidem*, vol. III, pag. 255.

³¹ Dan Grigorescu, *Opere cit.*, pag. 220.

³² *Documente privind anul revoluționar 1848 în Țara Românească*, pag. 39—41.

³³ *Anul 1848 în Principatele române*, vol. III, pag. 204.

³⁴ Z. N. Popp, *Din istoria culturii argeșene*, pag. 17.

presupunerea crearea unei forțe armate atașată în totalitate revoluției. La 14 iunie s-a publicat decretul nr. 4 al guvernului revoluționar pentru înființarea gărzii naționale apreciindu-se că „o astfel de instituție este de neapărată trebuință a se întocmi îndată”³⁵. Au fost elaborate și trimise organelor subordonate din orașe și sate instrucțiuni referitoare la organizarea gărzii naționale. Activitatea desfășurată de comisari și cîrmuitori, pentru făurirea gărzii naționale la orașe și sate a fost sprijinită de o intensă campanie de presă. „Pruncul Român” explicînd ce înseamnă garda națională pentru țărani arăta că înseamnă „să-i fie asigurată dreptatea și averea lui”³⁶. Muscelul s-a numărat printre județele unde s-au înregistrat cele mai bune rezultate în ce privește organizarea gărzii naționale sătești.

La 12 iulie comisarul plaiului Nucșoara, Costache Brezoianu raporta : „gardia care este chezașul liniștii unui sat s-a întocmit (la Nucșoara). De aici am trecut la satul Corbi, unul din cele mai populate ale acestui plaiu. Aici entuziasmul a fost peste toată așteptarea... sătenii s-au dus să-și facă sulițe, și astfel să înființeze garda națională. Am pornit de la acest sat petrecut de bunii săteni cu strigarea — Trăiască Constituția”³⁷. În continuarea raportului, Costache Brezoianu arată că înființarea gărzii naționale a decurs normal în toate satele pe care le enumără : Slănic, Stănești, Corbișori, Petroșani, Cotești, Berevoiești, Domnești, Bădești, Godeni, Aninoasa, Schitu Golești și Albești. Peste tot „lăcuiitorii sînt gata dacă li se va împotrivi cineva la dobîndirea drepturilor lor să și le cîștige cu puterea”³⁸.

Din listele înaintate cîrmuirii Muscelului după înăbușirea revoluției, pentru arestarea persoanelor care au luat parte la revoluție aflăm că : „C. Brezoianu comisar și propagand se află în Transilvania”³⁹. Va fi și el arestat și întemnițat la mînăstirea Văcărești împreună cu ceilalți revoluționari.

Alți revoluționari ca Ilie Trifonescu subadministratorul plaiului Pitești care împreună cu Andrei Pretorian au făcut stindardele pentru toate satele plășii și despre care Ștefan Turnavitu într-un raport în calitate de comisar extraordinar spunea : „Ilie Trifonescu ne-a dat cele mai vii dovezi de un Român cu ardoare pentru patrie și lucrător activ în împrjurările de acum”⁴⁰.

La proces în fața comisiei el va declara „noi am fost mai norociți decît ceilalți că am putut lăsa în toate satele cite un stindard”⁴¹.

La interogatoriul luat lui Ghiță Petrescu avocat din Pitești care în timpul revoluției a participat totuși la o serie de manifestări revoluționare el denunță o serie de locuitori din Pitești care au luat parte la revoluție : Nicolae Nanu avocatul, Nicolae Coculescu, Conciu polițaiul, Toma Furduiescu, Nae Balotă, Tache Antonescu, Pretorian profesorul iar cîrmuitorul Hristopolul dimpreună cu Nanu au povățuit pe popi și pă norod ca să vie la cîrmuire să ceară Regulamentul să-l arză... pophi

³⁵ C. Căzânișteanu, Col. M. Cucu, E. Popescu, *Op cit.*, pag. 58.

³⁶ Ibidem, pag. 71.

³⁷ *Anul 1848 în Principatele române*, vol. II, pag. 428—429.

³⁸ Ibidem.

³⁹ *Documente privind anul revoluționar 1848 în Țările române*, pag. 39.

⁴⁰ *Anul 1848 în Principatele române*, vol. III, pag. 276.

⁴¹ Ibidem, pag. 277.

și norodul arzându-l în curtea părintelui Samoilă după ce acesta l-au blestemat⁴².

Dintre acești revoluționari, majoritatea au avut o poziție consecvent revoluționară pînă la capăt, alții asemenea lui Ghiță Petrescu s-au dovedit inconsecvenți denunțînd pe cei care luptaseră pentru cauza revoluției.

Alături de revoluționarii amintiți, locuitorii Argeșului și Muscelului, masele populare, au sprijinit revoluția și chiar după înfrîngerea ei vor continua să se împotrivescă noii cîrmuiri.

În luna iulie 1848 locuitorii săteni din districtul Argeș trimit o adresă administratorului județului în care își exprimă atașamentul față de revoluție „ca să dăm dovezi destoinice pentru puternicul ecou ce avu în toate inimile române această revoluție din 9 și 11 iunie prin care se proclamă mîntuirea noastră Constituție dorită atît de mult și cerută de poporul român“ și „depunem acest act doveditor de respect, supunere și credință ce păstrăm și vom păstra neîncetat“⁴³.

La 17 septembrie 1848 aflăm că cetățenii districtului Argeș „într-o unire sculîndu-se au gonit pe cîrmuitorul care trimis de căimăcămia actuală venise să cîrmuiască după anatemisatul Regulament“⁴⁴. După trei zile o nouă adresă a cîrmuirii jud. Argeș către căimăcămie arată că „duhurile sînt încă exaltate după necurmata invitare ce și acum se face de către lăcuiitorii din Pitești sprijiniți pe nădejdea că vor fi ajutați de Magheru“⁴⁵. Situația era aceeași și în Cîmpulung, pentru că în aceeași adresă se amintește de o scrisoare a lui I. Bălăceanu fostul cîrmuitor la Cîmpulung către Dimitrie Paleologul, ce se afla pe lîngă Magheru (scrisoare ce căzuse în mîinile cîrmuirii Muscelului) din care se vedea că „și acolo se fac pregătiri de împotriviri“⁴⁶.

La 20 septembrie din adresa Căimăcămiei Țării Românești aflăm de trimiterea unor grupuri de oștire spre Pitești și Cîmpulung spre a restabili ordinea. De fapt Rezoluția adresei spune foarte clar: „să se dea în cunoștințe Ex. Sale Fuad Efendi spre a se chibzui a se trimite oștire turcească pentru cea desăvîrșită stîrpire acestor răzvrătiri“⁴⁷.

La 22 septembrie 1848 ocîrmuirea județului Argeș scrie Episcopiei Argeșului că slujbașii bisericești, preoți și diaconi stăruiesc în duhul amăgirilor, semănînd între lăcuiitori propagări răzvrătitoare cu care tulbură liniștea oștii⁴⁸ și cere a se lua măsurile necesare. Dar atît intervențiile cîrmuirii județului cît și ale Episcopiei n-au dat rezultatele așteptate, deoarece între 20 octombrie 1848 și 29 noiembrie 1848 găsim o serie de preoți arestați și cercetați: Popa Ispas din Băiculești, Preda din Tigveni, diaconul Stan din Tigveni, diaconul Vasile din Poiana Lacului, Popa Niță din Corbi, sub învinuirea că „s-au dovedit că insuflă lăcuiitorilor și acum duhul de răzvrătire și nesupunere către stăpînire și legile țării“⁴⁹.

La 18 octombrie 1848 aflăm că „vreo cîteva sate din plasa Topologului s-au împotrivit la darea hîrtiei lor ce țin de al desființatului revoluționar guvern nevrînd a da nici supunere poruncilor stăpînirii, nici

⁴² Documente privind anul revoluționar 1848 în Țara Românească, pag. 301—303.

⁴³ Anul 1848 în Principatele române, vol. III, pag. 103.

⁴⁴ Ibidem, vol. IV, pag. 409.

⁴⁵ Anul 1848 în Principatele române, vol. IV, pag. 435.

⁴⁶ Ibidem.

⁴⁷ Ibidem, vol. IV, pag. 456.

⁴⁸ Arhivele statului Pitești, Fond Episcopia Argeșului, dos. 96/1848, f. 5.

⁴⁹ Ibidem, dos. 96/1848, f. 18—35.

armele ce au“ iar în satul Runcu „nu numai că n-au dat supunere dar s-au revoltat cu arme și lănci toți lăcuitorii“⁵⁰.

Agitația maselor era așa de mare în aceste părți încît Caimacamul Constantin Cantacuzino cere la 20 octombrie lui Fuad Efendi „să-i trimită un detașament de soldați ai armatei imperiale pentru a face față situației din județul Argeș unde spiritele nu se potoliseră încă“⁵¹.

Că Argeșul și Muscelul erau considerate de guvernul revoluționar o forță puternică și un puternic punct de rezistență împotriva forțelor contrarevoluționare explică și decretul dat de Locotenența domnească din 10 septembrie 1848 prin care „atît artileria cît și divizionul de cavalerie nr. 1 aflate în capitală se trimite la Pitesci“⁵².

După cum rezultă din documentele citate masele populare din Argeș și Muscel au continuat să fie pătrunse de spiritul revoluționar și după înăbușirea ei, și în perioada care urmează le vom găsi participînd activ la înfăptuirea ideilor programatice ale Revoluției de la 1848 în timpul luptei pentru unirea Moldovei și Țării Românești a reformelor lui Alexandru Ioan Cuza și a războiului de independență.

QUELQUES PORTRAITS DES MILITANTS D'ARGEȘ APPARTENANT À LA GÉNÉRATION PROGRESSISTE DE 1848

R é s u m é

Les anciens départements d'Argeș et de Muscel ont eu, à l'occasion de la révolution bourgeoise — démocratique de 1848, leur partie de gloire.

Sauf les grands révolutionnaires qui sont les freres Golesco, leur cousin Golesco—Arăpilă, les frères Brătianu, les deux districts ont donné d'autres révolutionnaires — les propagandistes des idées révolutionnaires.

Les documents du temps nous ne moignent quelques choses sur l'activité du Peintre I. Negulici, de C. D. Aricescu, du professeur Andrei Pretorian, des frères Turnavitu et des autres lutteurs comme C. Brezoianu, Toma Conțescu, Ilie Trifonescu.

Ils ont expliqué aux masses le program de la révolution ils ont mobilisé les masses et le moment où la révolution passe les plus difficiles moments ils l'ont sauvé.

Muzeul județean Argeș — Pitești
Primită în redacție la 2 februarie 1977

⁵⁰ Anul 1848 în Principatele române, vol. V, pag. 205.

⁵¹ Ibidem, vol. V, pag. 227.

⁵² Documente privind anul revoluționar 1848 în Țara Românească, pag. 42.